

TAEKAN TE BOTAKI N ATU N UTU NI BANABA MA MR. H.E. MAUDE, MR. P.D. MACDONALD, MAJOR D.G. KENNEDY, I NUKU, RABI, N 28 TUN 1946.

Kaina :- Mr. H.E. Maude, M.B.E.
Mr. P.D. Macdonald.
Major D.G. Kennedy, D.S.O.
Kain te Council i aon Rabi.
Tofinga W.P.H.C., Rai-Taeka.
Karuoteiti, Tia Koroboki n te Botaki.
Atu n Utu ni Banaba.

Mr. Maude : E rangin kukurei nanou n roko n te sba ee Rabi ao e kukurei naba nanou n noringkami ao ai aron naba Mr. Macdonald e kukurei nanone naba n noringkami. Kabanean au tai ni bo na ngkani ngke kam nakomai ao n abani aei I tuai man noria na teuai Mr. Macdonald. Ngai n tai akekei, ngai naba temanna i buakoia akea a makuri ni kabean te abaaei ngaia ae I kan noria ba e na waki raoi te mena i aona, ao ngkai e woteai te High Commissioner ba N na nakomai nako Fiji ba e tuangai ba N na karaoi aroni bai aikai - Rabi, Banaba ao te Mane. Ngai are I iangoia e raoiroi i maini kabanean ara makuri sei, ngaia ae I roko n noria na n ongo ba tera ami taeka ngaia are a iangoia naba ba kam na kukurei ni botaki ma raoni ngkoa i Banaba ba kam aki atala kain te tua i Fiji ao ngaia ae e iri iai Mr. Macdonald, ao n ane ngkanne kam riai n taekina ba tera ae na iangoaki i bukina.

Rotan : A tia ni butiai kaini Banaba ba N na taetae i bukia nakoia ara Unimane (Kamitine). Ti a tia ni kaoti atuni bai aika kakawaki i nanora aikana ti katokai i aon te Teibora ao ti a kukurei naba ni kaeka ana taeka Mr. Maude i bukin Rabi ao Banaba. Ngaira kaini Banaba aika i aon Rabi ti bati ni kukurei n nora abara aei ao ti a tia n noria tao G namakaina, ti a tia n noria ba e tamaroa te aba, e bati te amarake, ao teuana te bai ae a rawawata nanora iai i bukin aki tauraoi mwengara ikai, ao ane te bai ae ti kan oki iai nako Banaba ngkai a tuai tia mwengara ao te bai teuana ae a kakiriweaki nanora i aon Rabi bukin ara toutia nakon te Kambane ba e tuai tia ao ngkai ti tiku ikai ti nanokawaki ngkai a mate ara Unimane na Unaine aika atariki te tia, ngaia ae ti riai moe n oki ao rivi ti a nakomai, tao bon ti akanne bai aika a kakiriweaki iai nanora n tikura i Rabi. Boni iai niki kanoan ara reta, kanga ti a nanokawaki n taekina ba tao a bon ataki raoi irovia ara Unimane.

Mr. Maude : Ko bati n raba Rotan i bukin an taetae akanne i bukia an Poraki ni I-Banaba. Kanga iai iango tabeua aika a kakaongora ba iai te iango teuana ae reke i rou ngke ko taetae ao bai akanne boni bai naba akea uoti Councillors n aon te aba, ao ane taekan te okira Banaba. Ngke I kakuri I Suva i aon taekan Banaba na manena ao au iango ngkekei tao kam na bon tiku ikai bon te kosua ba 2 te ririki aai tai n okira Banaba ao e iangoaki ngkekei i, i mwini 2 te ririki e iangoaki iai te kateibai ba ngkane e naiti te tiku ke te nako ao ngkai n ane tao e riai aai tikumi ikai n 2 te ririki. Tao e bon aki konaki te oki nako Banaba n 2 te ririki na aon te kaibuka ao I kan atala ba tera te bai ae na karaoki a te aba aei ba kicina ba ngkana e a moti te oki i poumi ao tera ae na karaoki ikai ba teuana naba

CERTIFIED TRUE COPY

DIRECTOR

WESTERN PACIFIC ARCHIVES

ti kakaesi aba nakoia kaini Kiribati ba te aba aesi kanga e tau i bukia I-Kiribati ma e na iangoaki iroumi ba tera iangoana. E a tiba kaboaki naba te aba teuana ae Kioa nakoia kaini Ereti n te wiki se nako ao e na bati te makuri iroumi kaini Ereti i aon Kioa so ngkana e moti iroumi te kan tiku ao tao e na kakaeaki teuana i bukia kaini Kiribati. Ko taku ngkoe Rotan ba e tuai tauraosi wewengami ikai ao i kukurei n nora mwini ami makuri, nora e e tia te auti aei ao bon ami makuri te karaosi auti ba akea ae e na karaosi i bukimi ao i bukini auti aika ana teimatoa aki kani kabanebueka te mane kaini te Tus, ti ngkana e a moti ami iango, ao anne bukina ae I taekina i bukini te kateibai ba e aonga ni moti ba e na wakinski te kateibai ni karaosi auti ni kura so o-n-aoradi. Ma ngkana kam okira Banaba ao kam na munga okira ikai ao tao kam na kunea naba n aonga aei, e raioiroi iroumi Rotan ngke ko tabeke tian tian abani are Banaba ao e raioiroi iroumi Unimane ngkana a oki n te tai se kan ni karaosi tia, tabeman Unimane ba e kanganga reken te kaibuke. Te makuri anne e boni mana nanoni iai ba I a bon tia ni Kamitina n Aba ao I a bon tia naba ni kakarasi tia n abani i Banaba. Iai riki te bai ae kam kan taekiana ?

Rotan :

E bati n raba Mr. Maude n ana taeka ae taekia so e na bon ota naba iroumi kaini nanora n tiku ikai n 2 te ririki n aonga aei. Ngkana ti tiku ikai n 2 te ririki so ti taku ba ti moa ni kananoanga, e na bon ota raosi ba ti bane n nakonai n te aro ae ti nangi meka raosi ao tiaki ti te aro n taratera, ngaia ae ti kairia ara utu ni bane ao ngke ti a roko ikai so e bon aki tau wewengara ao ngaia ara oki rau nanora ara koraki ma ngke e tauraosi ao tao ti a wakina te rikirake bon anne tangin nanora ae a kam oki iai, ao nanora kaini Banaba a kariaia Rabi ba abasia, ao ti kam oki ba e tuai n tauraosi wewengara ikai, ao ngkana tao aonga ba e kawaetata karaosana te Tus ao e kukurei naba, tao are e kam karaosia ni buoka karaosana ao tao are e kam okira Banaba, ti anne te bai ae kakawaki i nanora, ngaira kaini Banaba.

Mr. Maude :

Ko raba n am taeka akanne, ba kiaina I bon roko ikai n ongora ami taeka so I kam ongora nanoni ao bukini am taeka are kam uotaki mai ba bon akea te tabo are kam na tiku iai ao ti nanokawaki ngke kam mana i Kusaie ao ti kakaeaki te aba ae tau i bukini ba kam aki kona n okira Banaba ba akea te amaraeke so te kaibuke n uota te amaraeke ngaia are e roko iai Rabi ba e roko iai kamami so kam na mana i an te Tent nakon manani n te aba ae kam na baki iai, bon te kousa ba e tai akanne a bo ni buoka Tiomane so Tisban ao e kanganga karaosan auti, tao am iango tao ana kaokaki somate ni karaosan auti, ngaia so kam mana n te Tent ba e kanganga te katei auti ao ngkana e roko ami iango so a kakaeaki raosi oin auti. E na okira Suva ao I a kabanebueka korakorau ni katia mwini ami iango i bukini abani ao ami mane nakon te Tia Koroboki.

Rotan :

E bati n raba n teuana naba te bai ngkana ti a tiku ikai e bati n raba ni buokira te Tus ko ana mane ngkai ti karaosi ara auti n oia so iai, ba e bon kanganga karaosan ara auti, ao teuana naba ngke ti okira Banaba ao ti ongo ba tao e na kamaraekeina n 2 te ririki n si aroia kaini Kiribati ngkai e kaboaki wewengara ake a uruaki n te bati n raba ni tiku ikai n akea buokira.

CERTIFIED TRUE COPY

DIRECTOR

WESTERN PACIFIC ARCHIVES

Mr. Maude : Rotan, te bai are ko taekina bon ngaia teuana te bai are na tuanga te High Commissioner i Suva, bon te koana ba a tia n tuangaki te koraki ake a bus sia bai n tain te buaka ma ni karin sia beba nakon te Tua ao kanoan beba akokoi a kawakinaki n te boki teuana i Tarawa, beba n tangitang akanne, a maiti somata ake a tie ni karaoi, I-Matang, taian Aro ao te Kambane are i Banaba, n au iango a tauaki mwin bai akanne ba e na karekeaki mwia ma iroun Tiaban tao e bon man taina, ngkana e reke. Kam bon ata reoi kangangan roken te mane iroun te somata se e a bane korakorane, ao e a tia ni kanakoa ana rongorongo te Secretary of State ba somata ake a bon aki reke aron maiuia, ti nakoia ake a n bon kananoanga a kona ni buokaki n te mane, tao iraua te baun, ao nakoimi ngai n au iango te H.C. e bon aki kona n taekina, kioina ngke e rereke non abami ni katoa ririki ma n na bon karokoa te taeka anne nakon te H.C.

Rotan : Teuana te nikira ni bai, i aon tikura i Rabi i bukin te tanna te iriko tao ti kanakoa ara order nako Suva e bon aki kona naba n reke te iriko ke te taman ao teuana n te burimakau e aki kariaia Major Kennedy, ba ti te reka ae anganira. Bon anne teuana ba akea te tanna, ba i Banaba e bati te ika ao te iriko.

Mr. Maude : Bukin te iriko, teuse Mr. Macdonald e na kabca ami taeka anne.

Mr. Macdonald: Bukin mwin te buaka iraman ma iraman te man ae kamateaki n te buaka ao e kanganga reken te iriko ao a botaki somata n aonaba i bukin te burimakau. I a tiba oki mai Engiran ao maitin baunau n teuane te wiki ti tebo ma te tin aei, ao te iriko ae roroko i Suva e rangin uarereke nakon arona ao maitin te iriko e vetaki nakon tabo ike e bati n uruaki.

Rotan : Ara burimakau i aon Rabi ngkai e a rangin ewa ao ti a kaimano.

Mr. Maude : E kanganga kaboon te taeka irou n am taeka ae Ara burimakau ba bon ana bai te High Commissioner ao boni ngaia ae kaboa Rabi, bon te High Commissioner ae kaboa i bukin kaini Banaba bon anne te makuri ae karaoki i aon Suva i bukin kaboon te aba aei, e na reke iroumi te aba aei ngkana e moti raoi basbami. Cina ba te H.C. e butia teuere kain te Tua i aon Rabi ba e na tarai ana bai i aon Rabi tao anne I aki kona n anganingkani taekana, ba tao kama kamatei neba ngkai ao akeg n ningbong ao e bon aki kona n reke riki te burimakau n nako Rabi mai Suva, tao rimwi riki. I nanokawaki i Lukin Rabi ba kam namakina lai te kaimano ao ni kabane somata a bane neba n akea kanaia.

Mr. Macdonald : Tuanga Rotan ba 18 rawawatau ae bus n tiku i Engiran.

Rotan : A kaburai ara iango, i bukin Burimakau ngkai ti nori i rapikira ni bati.

Mr. Maude : Tao akea naneni kabatian te taeka ba te aba aei aban te High Commissioner, ngkana e a moti raoi te moti ba ai bon abau ma tien taiari beba ni bainakina ao e na waki ngkanne tibatabakin te aba ao man ao n te tai ana kama bon tau aroimi.

Rotan : Tao e mure tao ti a taninga tian ana babaire te High Commissioner ao ti riai n oki nako Banaba ni karokoa tiana raoi n te tai are ti a inoanata lai.

CERTIFIED TRUE COPY

DIRECTOR

WESTERN PACIFIC ARCHIVES

- Mr. Maude : Ko na atai ba e bon aki kona ni karaoaki anne ba maia ae na karekeaki ia baomi n oki nako Banaba ao maia ae e na reke iai kanami na I ken keuringkani ba 2 ami tai n taratarais aa e na karekeaki i nonon 2 te wiki ma ngkana kam kan tiku, ana karaoaki raoi bai, ma ni karekeani baomi n uotakiri nako Banaba ma ni karekea kanami i Banaba ma ni karekea baomi n oki, e rangin kanganga.
- Rotan : Kange I uringa ara taetae na te Kambene i Banaba ba e kona ni buokira n ana kaibuke.
- Mr. Maude : Bon te koau anne ba a bon tia ni koroboki nakoira ma a taku ba ti tabeman aika e kona n uotia ti tan toutia, tao e riai ngkana ko kororeta ni kakaou au taeka.
- Rotan : Ti onimakina naba, ba ti a tia ni butia Mr. Maynard.
- Mr. Maude : Ti anne se I atai ba ti tabeman se e a tia Mr. Maynard ni kaotia ao tiki 1000 te aomata n aron ami iango. Ma baomi n nako Banaba anne e kanganga naba ao teuana naba ba kam na amarake ia, e na ota man ataki raoi ba te Kambene are i Banaba e tuai ni kariaia kairakia buia tani makuri so e na karekea ma ia te amarake nakoia aika 1000 ngkai e aki kona ni karekea nakoia aika irabubua.
- Rotan : E tamaroa ti buoka naba te kainmano, ngkana nanona ni kan tauira ikai ao a riai ni kawaetatai bai ni katiai.
- Mr. Maude : I aki tangiri ngkani ba kam na bukinai n tauakimi ikai ba bon nanomi ao n te tai are e tauraai iai auti ni bai i Banaba ao ai bon nanomi bon ami iango, ba te iangora se kam na iangoia, kam na aki tangiri 2 te aba ba enga se kam na mena iai Banaba ke Rabi. Kam na karekea ami iango i main rokou ba enga se kam na mena iai.
- Rotan : E kariaia te Tua ba tabeman a mena ikai ao tabeman i Banaba ?
- Mr. Maude : I aki atai na n au iango tao e tamaroa riki te oki nako Banaba.
- Rotan : Kange ti kairus teutana n aron ara borabi ma te Tua i Banaba n ae a kan oki ao are e kan nako.
- Mr. Maude : Kam bo n nano ngkekei, ao bon akea tukan te aomata n are e kam nako Banaba ao bon aei mwengana.
- Rotan : Bon anne te kantaninga ba te mwenga aei ba ti aki tangira Banaba i mwin te Kambene.
- Mr. Maude : Anne nanomi ngkoa, ao e kan ataki ngkai ba enga mwengami.
- Rotan : E koau ba tao e pawawata te Tua n te borau ae 1000 ma tao e tamaroa te tiku ikai ba te mwenga ao are e kan oki e na oki ni batintia nako Banaba.
- Mr. Maude : Ngkana nanomi anne ao e tamaroa e na waetata, N na nako Suva ni karaia ba e aonga ni wakinaki.
- Rotan : Taisoka naba, te iango n rarsoma naba, ba ngkana ti a tiku ikai, ao e a tabuaki Banaba?
- Mr. Maude : E aki kosa n tukie te Tua. Au iango aei - ba karaoani bai ana rineaki kain te Kaboni ke kain te Council n ae au iangoia kairi Banaba se ana raioi iai ao te koraki arei au mena i Rabi ao I aki kona ni kariaia n se ngai

CERTIFIED TRUE COPY

DIRECTOR

WESTERN PACIFIC ARCHIVES

ma te konaki ni Police are aia makuri ane ngkana
iai te amata ae e na nako ba e buaktaka n tiku ikai
ao bon kantokana e na anaki man te mane ane, ane
bon au iango ao I aki ata motina ma i Suva.

Rotan : Ngkana iai au batintia ae I kaqa ma i Kiribati ao I
anga te mane i bukina ae \$40 te tania i bukina ao ngkana
e bane 4 teririki ae e na okirai au mane, ao e riki
arei ba kanga tukan nanora.

Mr. Maude : Te bai ane I a tia ni kabaea ngkai, ma e bati nako
minominon tuan Fiji ao ngkana e a bane au beba n aron
mwengami ao ane a na bane naba i nanora.

Rotan : Aia kawing kaini Banaba n aia beba are ana karaoia ba
ana aki mauinga.
Taisoka naba ba a kainnane ara koraki ngkai ba ngkana
e riai kamateakin te burimakau are te raka ng iroun te
High Commissioner ao teuana akes ara kati are ti a kona
ni kamatea iai, ane naba ara bubuti.

Mr. Maude : I a kabaea ane, kanga te bai ae e na iangoaki irouia
Bureitiman i Fiji ba ti ngais ae a bati ni kamatoa te
tua ane, tara ngke kam tuenga Mr. Probert ngke e mena
ikai.

Rotan : E koau, tao e tamaroa ti na butia Major Kennedy ba ti
na kena te bangabanga ba e na baka isi te burimakau
ao e a reke iai.

Mr. Maude : Aron te kamane ane, ae kenakin te ruarua, e bati te
man ae e na baka iai, tao te aoti.

Rotan : E koau, ngke tao e kanaki te Aoti tao ti a kanna naba,
E koau ba tao e kairua ara iango sei ba e kawa ni maraki
te aoti iai.

Mr. Maude : Tao e rairoi ngkana kam bobois nakon te ruarus ane
na e na kanga karaoane.

Rotan : Tao bon ti ara ukeuke n aron bakira. Tao ngkana e
kona n reke n aron ae enganira Major Kennedy ao tao ti
a kataia naba iai.
Taisoka ngkai n aron Banaba ba ti aki ata aroia amatan
te Kambane are i Banaba ngkai ba a maeka ia, ke tao
amareke man arakara ti aki atai ngkai.

Mr. Maude : E ae I atais ba I a tia n tuenga te Kambane aroi ba e na
aki rison ane tia ao aron tarakin te kaetieti sei iai
te D.C. are i Banaba I a korea au reta n nakoia, ao
ngkana iai tah toutia ske e na nako a kona naba n tarais.

Rotan : E tamaroa, ti a onimakinna naba ngkai akea te I-Banaba
tenanna i kekei.

Taisoka n aron te mane ane ngkai e mena ni bain te Tua
ene mane te Tua ke Banaba.

Mr. Maude : Te moti na iroun tuare te Tia Koroboki n te Colony iai
ae aia bei kaini Banaba ao iai ae ana bai te Tua ae
tauaki i bukia I-Banaba - Te mane \$22,5000 are te mane
are e reke n te eka, n 150 are n 1931 are anganaki amata
rakana - are teuane te Provident Fund are 2d. n te tan.

Rotan : Anne are e tuangira Mr. Cartwright ba e kaboaki iai
Rabi ao Wakaya.

CERTIFIED TRUE COPY

DIRECTOR

WESTERN PACIFIC ARCHIVES

Mr. Maude : Eng, anne lon te roaua, ba bon kawakinan te mane anne, ao te mane ane e kawakinan te High Commissioner i bukin oiaia rimwi. Te 3rd te mane ni botaki ae reke man 8 $\frac{1}{2}$ d n te tan, e kaboaki nakon bain te Tua ao te mane anne e kabonganaki i bukin te maiu raoi i aon Banaba ao aio aki boraoin mane aikai, te mane are e reke mai matan aontano anne bon ani bai ao te tano are mai i ana bon ana bai Ueen Britain ma ni karokoa ngkai, te mane anne ana mane te Tua e kabonganana i bukin raoin maiu Banaba ao aron ae e a tis ni kobarski nakoimi bon ti tebo naba ma ae korooski i aon Fiji ikai te tebo ma New Zealand, A tekeraoi I-Banaba ao n aba aketei a katauaki nakon maiu Tautakaan aon te aba. Te mane ane, e kabonganaki nakon abs ni bane tiaki nakon are abana. Ao n sei, a tekeraoi I-Banaba ba e aki oiaia te Tua ni kabongana nakoia aomata ma e bon kabongana nakoimi.

Rotan : Ongora ba iai 1/- man te Kambane ao e tibaki iai 6d. nakon te Tua ao 6d. nakon Banaba ao ti aki ota raoi ba n ara iango 6d. arei ti taku ba ara angabai nakon te Tua ao are 6d. bon nakoira, kanga ti ro iai ma ti kani kaotaki.

Mr. Maude : Te Tua e karaoa te angabai n sei ae aranaki ba te Royalty ae te mane ae anganganaki te Uea ngair ae aranaki ba te Royalty ao 6d. te mane ane e anganaki nakon te Korone ao i mwine riki 1/- n te tan, ao e bwenauaki n 6d. nakon arona rimoa ao 6d. nakon aomatan Banaba ao i mwine 1/2 ao e notikaki iai ba 6d. e na bon nakon arona ao 8 $\frac{1}{2}$ d. nakoia kaini Banaba.

Rotan : N ara kanteninga ngaira kaini Banaba, ae e a reke Rabi ba oneani mwini Banaba ao aia kanteninga ba tao ana tibatiba te mane anne i buskoia.

Mr. Maude : Te mane ia ane ko nanonna, te Provident Fund ?

Rotan : Are 8 $\frac{1}{2}$ d.

Mr. Macdonald : Ngkane kama tibatibala ao kam na kanga ni kaboi makuri ?

Rotan : Ao e aki kona ni kaboaki man are 2d. ?

Mr. Macdonald : Te mane-ra ae ko nano iai ? are 2d. ke 8 $\frac{1}{2}$ d ?

Rotan : Are 8 $\frac{1}{2}$ d.

Mr. Macdonald : Te mane anne ngaira ae a kaboaki ma iai makuri.

Rotan : Eng ma e aki kona ni kaboaki man te 2d.

Mr. Macdonald : Anne lon te aro ae bou.

Rotan : Ngia ae ti titiraki ngkai e a reke abara ae bou.

Mr. Macdonald : Are 2d. e tan ao e riai i bukin moan kaboon auti ao reirei ao te o-n-soraki, ti kaboon te bai ae bubura ao e na kanga ni kaboaki boia tani makuri ?

Rotan : Ao ngkane a tis makuri akanne ao e aki kona ni kaboaki man nikirana, ba tao maitin te mane anne tao $\frac{1}{4}$ mirion.

Mr. Maude : Anne te iango n tokin te mane anne, ne ngkai e tuai n roko iai, e raroa.

CERTIFIED TRUE COPY

DIRECTOR

WESTERN PACIFIC ARCHIVES

Rotan : N-ai aron te boraoi rimoa e na reke 25. ba en Banaba ma kaboan bai so ngkana a reke ao e na riai kaboaia tani makuri man nikiran te mane anne.

Mr. Macdonald : E ota aroni mane aika 3 aikai so makuri aika a na karaoki mai iai, a ota ?

Rotan : A ota.

Mr. Macdonald : Ti na kitana ikai n ningabong ao e uara ngkana kama korcia n te beba te bai are kam tangiria ni mane aikai. Korcia ni kakaakoroe. Ti tangira te beba anne ba ti na moria so ti na iangoia.

Mr. Maude : I tuangko Rotan, I tangira te beba anne ba N na keotia nakon te High Commissioner so N au iango I bon aki ota n te bai teuara are e na boni kona te High Commissioner ni kariaia tibatabakina, kicina ngke e reke ma i ar te tano so bon are mare te Uea ac e a tia te Uea n tuatia ba e na kabonganaki te mane anne nakoa kaini Banaba so n aroni mane akanne nako, akea te aba teuara ce e a tia n anaia n tibatabaia so kam bon tekeraoi ba iai te mane i bukimi.

Rotan : Ti a butio Mr. Maude ba e na taiacka ni bukira ni kanoan are beba sei so ngkana ti kairua so bon aia bure ngke a tuku ba ara mane ma e na taiacka ni bukira nakon te King ba ti na tibatabaia.

Mr. Maude : E uara e a hano ngkai ara botaki ?

Rotan : Aia bubuti naba raora aikai i bukin te mane are bon te eka, ngkai e a reke abaia sei so e uara aki kona naba n anaia ?

Mr. Maude : I a lutiko ko a korea naba anne.

Rotan : Aron aia tangitang I-Banaba n roia ba e na aki kerikaki n te mane ni Fiji.

Mr. Maude : E aki kona ni kariaiaiki ke e na reke irouai te mane ni Fiji n ae ti teho naba na maner Aotiteria kanoana. E kona naba n anganingkani SA8.

Rotan : Bon ara bubuti n tikura ikai n 2 te ririki ba ti kainnane ngkai 2 te ririki te tai ni ibuobuoki.

Mr. Maude : I aei, kanga e a bon rangin wawercke ba 18/- n te ririki so 1/3 n te namakaina.

Rotan : Taiacka n aron kerikakin te mane anne ?

Tofinga : Aie ngkai 1/6 n te namakaina.

Rotan : Taiacka e uara ngkana ti a kabaa i nanon ara beba ni bubuti ba a kabanea ikekei.

Mr. Maude : I a bon tia ni kabaea ma akea te aro se e na wastara iai ba e a bon tia n roko te mane, so ngkana e iangoaki so e bon nakon te Pia Koroboki are i Engiran, so tao e na man taine.

Rotan : E koaua ba e a rangin cwa baera n te Store so e tan ti a iri naba uencia.

CERTIFIED TRUE COPY

DIRECTOR

WESTERN PACIFIC ARCHIVES

Mr. Maude : Ngkana e kariaia te Secretary of State anganakimi 1/6 riki ao e rangini nan taina ao tao ti 1/6 tao e aki bati te bai se kam kono ni kabos iai.

Rotan : E koaua tao e tau ti a bon ti tangitang naba.

Kam bati n reba ba tao e a bane are e riari n tsekinaki ao kabaneama n are n te beba.

Mr. Maude : E tau tao ti na nako ni karekei marikera, ao n tani maeao n tai ti na nakonako n tuca ami kawa, ao are e kan taetae ni kawai nakoira e kona.

N ningabong, tao ti na nako ni moantai n nako ba are ti na tuca te abaare Kioa.

Tao 2 au wiki ni koroi arua nakon te High Commissioner ao te High Commissioner e a manga kanakoi nako Engiran ao ngkana e a oki bona ao ti a manga oki mai n uoti te rongorong. N na kataia ni kawaetata n aron se I kona.

Rotan : E bati n raba.

-----oOo-----

CERTIFIED TRUE COPY

DIRECTOR

WESTERN PACIFIC ARCHIVES